

Hagenpark als voedselbos?

door Martin Mulder

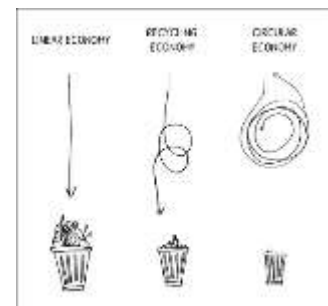
Ik schrijf dit stukje op de dag dat het 75 jaar oude nationale hittesterecord verbroken is van 38,6°C naar 40,4°C. Zeer verontrustend.

De huidige klimaatverandering heeft tot gevolg dat het weer extremere vormen aanneemt en dat de natuur verandert. Bestaande planten- en diersoorten verschuiven hun leefgebied naar het noorden en vanuit het zuiden vestigen zich nieuwe soorten.

De aarde heeft een dynamische natuur, die nooit gelijk is geweest. Dus klimaatverandering en als gevolg daarvan natuuraanpassing (adaptatie) is van alle tijden. Maar het tempo waarin de laatste decennia de veranderingen optreden, ligt wel heel erg hoog. Veel soorten kunnen dit tempo niet aan of kunnen geen nieuwe geschikte leefgebieden vinden, met als gevolg dat er nu te snel veel soorten uitsterven. De wereldwijde biodiversiteit, het aantal soorten planten en dieren, neemt in hoog tempo af. Naast klimaatverandering is vooral de mens zelf daar ook schuldig aan. Door te intensieve landbouwmethoden, delfstofwinning, vervuilende industrie, plasticsoep, enz. is er steeds minder ruimte voor andere levensvormen. Hoever kunnen we daar mee door gaan tot dat het voor de mens ook onleefbaar wordt op grote delen van de aarde? Niemand weet het precies, maar dat er wat moet gebeuren, dat staat vast.

De productie van consumentengoederen moet naar een circulair systeem, waarbij de behoefte aan grondstoffen uit de recycling komt (cradle to cradle systeem).

De voedselproductie kent 2 oplossingsrichtingen die door de wetenschap nu onderzocht worden op de vraag of we daar nu en in de toekomst zo'n 9 tot 10 miljard mensen mee kunnen voeden.

Keuze 1 is om wereldwijd de groente-, vis- en vleesproductie maximaal te intensiveren. Eigenlijk wat Nederland al doet en dan overal zo.

Maar ook met nieuwe, duurzamere, intensieve verticale teelten in de steden met zgn 'voedsel flats'.

Biotechnologen zijn met moderne veredelings technieken als CRISPR-cas9 bezig om geschikte rassen te veredelen, zodat ze ziektebestendiger worden, beter in zoute, droge of juist natte milieus kunnen groeien, en hogere opbrengsten opleveren.

Keuze 2 is dat we weer voedsel gaan produceren in harmonie met de natuur met productiemethoden die gebaseerd zijn op natuurlijke processen. De mens trekt zich meer terug uit de natuur en zorgt dat die natuur zich weer kan herstellen tot leverancier van voedsel, bouwmaterialen, medicijnen, enz..

Terug naar de natuur spreekt natuurlijk het meest aan, zeker bij de natuurliefhebbers. De grote vraag is dan wel of die natuur in staat is om in de grote voedselbehoefte te voorzien.

Mijn overtuiging is dat we beide methodes nodig zullen hebben. De ene kan overigens ook niet zonder de ander bestaan. De natuur zal altijd de basis blijven voor onze behoeften aan drinkwater en gezond eten. Maar voor de massa productie zullen we ook aangewezen blijven op intensieve teelten.

Het belangrijkste is dat we ons consumentengedrag gaan aanpassen. Nu eten we te veel dierlijk eiwit in de vorm van vlees (zie ecologische footprint), we reizen te vervuilend (vliegen) en de afvalstromen zijn onvoldoende circulair (zie o.a. plasticsoep). We hebben nu wel 3-5 x de aarde nodig, dus we plegen nu massaal roofofbouw op de aarde; we zijn de aarde aan het opeten. Gaan we daar mee door dan zal het voor de mens geschikte ecosysteem op termijn verdwijnen. De aarde blijft nog wel 5-7 miljard jaar bestaan, maar hoe lang zijn wij als mensheid in staat om die aarde voor onze soort prettig leefbaar te houden?

Het verhogen van het consumentenbewustzijn, awareness, is noodzakelijker dan ooit. De politiek is zich daar nu ook eindelijk van bewust en zoekt naar oplossingen in klimaatplannen, energietransities en nieuwe landbouwmethoden.

Wat kunnen wij doen als stichting natuurhus?

Wij hebben een prachtig Hagenpark tot onze beschikking, waar elk onderdeel en elk plantje een verhaal vertelt over hoe het anders en meer milieubewust kan. Het doepark heeft veel natuur- en milieu-educatieve doelen: laten zien hoe natuur er uit behoort te zien, hoe op een duurzame manier voedsel gekweekt kan worden en het geeft aanleiding voor kinderen om op een avontuurlijke manier weer te kunnen spelen. Het waterpark is nu al een groot succes.

Wat in NME land momenteel 'in de mode' is zijn het ontwikkelen van kleine snelgroeïende bosjes, zgn. Tiny Forests, en het aanleggen van zgn. voedselbossen. Bos legt CO₂ vast in houtgroei en een bosje in ontwikkeling trekt ook veel leven aan.

Met het IVNconsulentenschap in Zwolle en de gemeente Almelo zijn we bezig zo'n Tiny Forest te realiseren. Niet alleen de aanleg is belangrijk, maar vooral ook het realiseren daarvan samen met kinderen van de basisscholen. Kinderen worden 'eigenaar' van het bosje en zullen een aantal jaren het bosje gaan volgen in de ontwikkeling. Goed voor 'the awareness'!

Maar wat we óók doen is laten zien hoe je op een biologische manier voedsel kunt produceren in harmonie met de natuurlijke begroeiingen in het park. We werken aan een voedselbos, een eetbare bostuin, we doen aan agro-forestry, aan forest gardening en nog veel meer mooie termijnen die hetzelfde betekenen.

We laten zien hoe je in een natuurlijke omgeving van grote bomen, struiken en wilde bloemenvelden het beste voedsel kunt produceren. Met deze boslandbouwmethode willen we in het park een rijke, stabiele biosfeer creëren die vooral haaks staat op de westerse veelal monocultuur voedselproductiemethoden.

Strokenteelt is effectief en staat toch qua systeem dicht bij de natuur.

We hebben dit jaar aan een deel van de doeparkvrijwilligers een moestuincursus aangeboden. Een

korte cursus om meer kennis binnen de groep op te bouwen die de 'voedselproductie' in het park in goede banen moet gaan leiden. Het enthousiasme in de groep is groot. Na de zomer worden er door drie groepen teeltplannen voor de omheinde moestuin gepresenteerd. Het beste plan stellen we samen vast en daar gaan we mee werken. Het zal sowieso een plan zijn waarin veel soorten groenten en fruit elkaar langjarig zullen afwisselen per teeltvak. Een mix zoals je die 'in de natuur' ook zou kunnen aantreffen. Samen met de fruitbomen, en nog te planten bessen- en frambozenstruiken maken we zo, gebaseerd op natuurlijke bosordeningsprincipes, van het Hagenpark een waar voedselbos.

*'onkruiden' zevenblad en brandnetel
zijn goed te eten als groente.*

